

Divorzju - Portugall

Hinweis: Die ursprüngliche Sprachfassung dieser Seite [Pt](#) wurde unlängst geändert. Die Sprachfassung, die Sie ausgewählt haben, wird gerade von unserer Übersetzungsabteilung erstellt.

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 X'inhuma l-kundizzjonijiet għall-ksib ta' divorzju?
- 2 X'inhuma r-raġunijiet għal divorzju?
- 3 X'inhuma l-konsegwenzi legali ta' divorzju f'dak li jirrigwarda:
  - 3.1 ir-relazzjonijiet personali bejn il-konjuġi (pereżempju l-kunjom)?
  - 3.2 il-qsim tal-proprjetà tal-konjuġi
  - 3.3 it-tfal minorenni tal-konjuġi
  - 3.4 l-obbligu ta' ħlas tal-manteniment lill-konjuġi l-ieħor?
- 4 F'termini prattiċi, xi jfisser it-terminu legali "separazzjoni ġudizzjarja"?
- 5 X'inhuma l-kundizzjonijiet għal separazzjoni ġudizzjarja?
- 6 X'inhuma l-konsegwenzi legali ta' separazzjoni ġudizzjarja?
- 7 Fil-prattika, xi jfisser it-terminu "annullament taż-żwieġ"?
- 8 X'inhuma l-kundizzjonijiet biex jingħata annullament taż-żwieġ?
- 9 X'inhuma l-konsegwenzi legali ta' annullament taż-żwieġ?
- 10 Hemm mezzi alternattivi mhux ġudizzjarji biex jissolvew il-kwistjonijiet relatati mad-divorzju mingħajr il-bżonn ta' rikors il-qorti?
- 11 Fejn għandi nippreżenta r-rikors (petizzjoni) tiegħi għal divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieġ? Liema formalitajiet għandhom jitharsu u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?
- 12 Nista' ningħata għajjnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?
- 13 Huwa possibbli li deċiżjoni relatata ma' divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieġ tiġi appellata?
- 14 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieġ mogħtija minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta f'dan l-Istat Membru?
- 15 F'liema qorti għandi nirrikorri biex nopponi għar-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar divorzju/separazzjoni ġudizzjarja /annullament taż-żwieġ mogħtija minn qorti ta' Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?
- 16 Liema liġi tad-divorzju tiġi applikata mill-qorti fil-proċeduri ta' divorzju bejn konjuġi li ma jgħix f'dan l-Istat Membru jew li huma ta' nazzjonalitajiet differenti?

1 X'inhuma l-kundizzjonijiet għall-ksib ta' divorzju?

Fil-Portugall, divorzju jista' jinkiseb bil-kunsens tat-tnejn jew b'azzjoni kkontestata.

L-ewwel metodu jinvolvi l-qbil taż-żewġ konjuġi għall-ħall taż-żwieġ u, fil-prinċipju, għall-ħlas tal-manteniment lill-konjuġi fil-bżonn, l-eżercizzju tal-awtorità tal-ġenituri fir-rigward ta' tfal taft l-eż, u x'se jsir mid-dar matrimonjali.

Divorzju kkontestat isir b'rikors il-qorti minn wieħed mill-miżżewġin kontra l-ieħor, abbażi ta' fatti stabbiliti legalment li, irrispettivament mill-ħtija marbuta mal-miżżewġin, juru t-tifrik irrimedjabbli taż-żwieġ.

2 X'inhuma r-raġunijiet għal divorzju?

F'divorzju bil-kunsens tat-tnejn, il-miżżewġin ma hemmx għalfejn jagħtu l-motivazzjoni għar-rikors tagħhom.

Dawn li ġejjin huma motivazzjonijiet ulterjuri għal divorzju kkontestat:

a) Separazzjoni *de facto* għal sena sfiha. Huwa mifhum li separazzjoni *de facto* teżisti għal dawn il-finijiet meta ma jkunx hemm ħajja konjugali bejn il-miżżewġin u wieħed minnhom jew it-tnejn li huma ma għandhom l-ebda intenzjoni li jstabbiluha mill-ġdid;

b) Bidla fil-fakultajiet mentali tal-konjuġi l-ieħor li damet għal iktar minn sena u li, minħabba s-serjetà tagħha, tikkomprometti l-possibilità ta' ħajja konjugali;

c) Assenza, mingħajr ebda aħbar mingħand il-parti nieqsa, għal perjodu ta' mhux inqas minn sena;

d) Kull fatt ieħor li, irrispettivament mill-ħtija marbuta mal-miżżewġin, huwa prova tat-tifrik irrimedjabbli taż-żwieġ.

3 X'inhuma l-konsegwenzi legali ta' divorzju f'dak li jirrigwarda:

3.1 Ir-relazzjonijiet personali bejn il-konjuġi (pereżempju l-kunjom)?

Id-divorzju jħoll iż-żwieġ u għandu l-istess effetti ġuridiċi bħall-ħall minħabba l-mewt, ħlief għall-eċċezzjonijiet stabbiliti fil-liġi.

L-effetti tad-divorzju jiġu prodotti mill-mument li d-deċiżjoni rispettiva ssir finali u inappellabbli, imma huma retroattivi mid-data li fiha nfetħet il-kawża fir-rigward tar-relazzjonijiet relatati mal-proprjetà ta' bejn il-miżżewġin.

Jekk il-proċess juri s-separazzjoni *de facto* tal-miżżewġin, kull wieħed minnhom jista' jitlob li l-effetti tad-divorzju jkunu retroattivi minn dak inhar li bdiet is-separazzjoni, kif deciz fid-deċiżjoni.

Minkejja d-divorzju, persuna miżżewġa li tkun ħadet kunjom il-konjuġi tagħha tista' tibqa' żżommu sakemm ikollha l-kunsens tiegħu jew tkun awtorizzata mill-qorti, bil-kundizzjoni tal-eżistenza tal-motivazzjonijiet iddikjarati. Il-kunsens mill-ekskonjuġi jista' jingħata b'dokument notarili, dokument imfassal fil-qorti (dikjarazzjoni tal-intenzjoni bil-miktub tal-parti, irregistrata fil-proċedimenti) jew dikjarazzjoni quddiem ufficjal tar-registru. Ir-rikors għal awtorizzazzjoni mill-qorti għall-użu tal-kunjom tal-ekskonjuġi jista' jitressaq fil-proċedimenti tad-divorzju jew fil-proċedimenti tas-separazzjoni, anke wara li jiġi dekratat id-divorzju.

3.2 Il-qsim tal-proprjetà tal-konjuġi

Fil-każ ta' divorzju, l-ebda waħda mill-persuni miżżewġin ma tista' tirċievi iktar milli kienet tirċievi li kieku ż-żwieġ kien bis-sistema tal-komunità tal-akkwisti miksuba *ex post facto*.

Kull konjuġi jitlef il-benefiċċji kollha li jirċievi jew li jkun se jirċievi mingħand il-konjuġi l-ieħor jew mingħand parti terza fir-rigward taż-żwieġ jew b'kunsiderazzjoni tal-istat ta' miżżewġ, irrispettivament minn jekk l-istipulazzjoni sarix qabel jew wara ċ-ċelebrazzjoni taż-żwieġ. Id-donatur jista' jiddetermina li l-benefiċċju jmur għand it-tfal taż-żwieġ.

L-effetti tad-divorzju fir-rigward tar-relazzjonijiet relatati mal-proprjetà ta' bejn il-miżżewġin jiġu prodotti mill-mument li d-deċiżjoni tad-divorzju ssir finali u inappellabbli, imma jkollha effett retroattiv minn dak inhar li nfetħet il-kawża.

Jekk fil-proċedimenti tkun ippruvata s-separazzjoni *de facto* tal-miżżewġin, kull wieħed minnhom jista' jitlob li l-effetti tad-divorzju jkunu retroattivi minn dak inhar li bdiet is-separazzjoni, kif deciz fid-deċiżjoni.

Il-qorti tista' tikri d-dar matrimonjali li kull wieħed mill-miżżewġin, sew jekk tkun koproprijetà u sew jekk tkun tal-konjuġi l-ieħor, filwaqt li tqis il-bżonnijiet ta' kull konjuġi u l-interessi tat-tfal taż-żwieġ. Il-kiri huwa suġġett għar-regoli dwar il-kiri ta' akkomodazzjoni, imma l-qorti tista' tiddefinixxi l-kundizzjonijiet tal-ftehim, wara li tkun semgħet il-miżżewġin, u tista' ttemm il-kirja fuq talba ta' sid il-kera meta dan ikun iġġustifikat minn ċirkostanzi intervenjenti. L-arranġamenti stabbiliti, jew b'approvazzjoni tal-ftehim bejn il-miżżewġin jew b'ordni ġudizzjarju, jistgħu jiġu emendati skont it-termini ġenerali tal-ġuriżdizzjoni volontarja.

3.3 It-tfal minorenni tal-konjuġi

Fil-każ ta' divorzju, separazzjoni ġudizzjarja, dikjarazzjoni ta' nullità jew annullament taż-żwieġ, l-arranġamenti għat-tfal, il-manteniment dovut lillhom u l-metodu tal-ħlas tal-manteniment ikun irregolat minn ftehim bejn il-ġenituri, suġġett għall-approvazzjoni mill-qorti (jew tar-Registratur Pubbliku fi proċedimenti ta' separazzjoni u divorzju bil-kunsens tat-tnejn).

Fin-nuqqas ta' ftehim, il-qorti tiegħu decizjoni skont l-interessi tal-minuri, inkluż l-interess li tinzamm relazzjoni mill-qrib maż-żewġ ġenituri, l-inkoraġġiment u l-aċċettazzjoni ta' ftehimiet jew it-teħid ta' decizjonijiet li jfheggu opportunitajiet ampji ta' kuntatt maż-żewġ ġenituri u l-qsim tar-responsabbiltà bejniethom. Il-kustodja ta' minuri tista' tingħata lil kwalunkwe ġenitur, persuna terza jew stabbiliment ta' riedukazzjoni jew kura.

Għal aktar tagħrif ara l-iskeda informattiva relatata mar-"Responsabbiltà tal-ġenituri"

3.4 L-obbligu ta' ħlas tal-manteniment lill-konjuġi l-ieħor?

Kull konjuġi jrid jipprovi għas-sussistenza tiegħu wara d-divorzju. Kull wieħed mill-miżżewġin huwa intitolat għal manteniment, irrispettivament mit-tip ta' divorzju. Għal raġunijiet ovvjii ta' ġustizzja, id-dritt għall-manteniment jista' jiġi miċhud.

Waqt li tkun qed tistabbilixxi l-ammont tal-manteniment, il-qorti trid tqis it-tul taż-żwieġ, il-kontribuzzjoni li saret lejn il-finanzi tal-familja, l-età u l-istat tas-saħħa tal-miżżewġin, il-kwalifiki professjonali u l-possibilitajiet ta' impjeg tagħhom, iż-żmien li se jkollhom possibbilment iqattgħu jrabbu t-fal komuni tagħhom, il-qliġ u l-introjti tagħhom u, b'mod ġenerali, iċ-ċirkostanzi kollha li jaffettwaw il-bżonnijiet tal-konjuġi li jirċievi l-manteniment u l-possibilitajiet li l-persuna tħallas il-manteniment.

Il-qorti trid tagħti preċedenza lil kull obbligu ta' manteniment relatat mat-tfal tal-konjuġi debitur fuq l-obbligu lejn l-ekskonjuġi li jiġi mid-divorzju.

Il-konjuġi kreditur ma għandu l-ebda dritt jitlob li jzomm l-istandard tal-għajxien li gawda matul iż-żwieġ.

Għal aktar tagħrif ara l-iskeda informattiva relatata mal-"Manteniment".

4 F'termini prattiċi, xi jfisser it-terminu legali "separazzjoni ġudizzjarja"?

Is-separazzjoni ġudizzjarja ma tħollx iż-żwieġ imma ttejjem id-dmirijiet ta' koabitazzjoni u assistenza, mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-manteniment.

Fir-rigward tal-proprjetà, is-separazzjoni tipproduci l-istess effetti li jipproduci l-ħall taż-żwieġ.

Is-separazzjoni ġudizzjarja tintemm bir-rikonċiljazzjoni tal-miżżewġin jew il-ħall taż-żwieġ.

5 X'inhuma l-kundizzjonijiet għal separazzjoni ġudizzjarja?

Il-kundizzjonijiet għal separazzjoni ġudizzjarja, sew jekk ikkontestata u sew jekk bil-kunsens tat-tnejn, huma l-istess bħal għal divorzju b'azzjoni kkontestata, *mutatis mutandis*.

6 X'inhuma l-konsegwenzi legali ta' separazzjoni ġudizzjarja?

Kif indikat fit-tweġiba għall-mistoqsija Nru 4, is-separazzjoni ġudizzjarja ttejjem id-dmirijiet ta' koabitazzjoni u assistenza, mingħajr preġudizzju għad-dritt tal-manteniment. Fir-rigward tal-proprjetà, is-separazzjoni ġudizzjarja tipproduci l-istess effetti li jipproduci l-ħall taż-żwieġ.

Id-dispożizzjonijiet dwar id-divorzju japplikaw, *mutatis mutandis*, għas-separazzjoni ġudizzjarja.

Is-separazzjoni ġudizzjarja tista' tinbidel f'divorzju, għalkemm din mhix prekondizzjoni għal divorzju jew stadju fil-proċedimenti tad-divorzju.

Fil-fatt, jekk il-miżżewġin ma jirrikonċiljawx sena wara d-decizjoni li tiddekrete li s-separazzjoni ġudizzjarja (sew jekk ikkontestata u sew jekk bil-kunsens tat-tnejn) tkun saret finali u inappellabli, kull wieħed minnhom ikun jista' japplika biex is-separazzjoni tiġi kkonvertita f'divorzju. Jekk it-tnejn li huma jitolbu l-konverżjoni, il-perjodu speċifikat ma hemmx għalfejn jiġi osservat u tingħata s-sentenza direttament.

Jekk il-konverżjoni tintalab minn wieħed mill-miżżewġin, il-parti l-oħra tkun innotifikata personalment jew permezz tar-rappreżentant legali tagħha biex iressaq appell - li jista' jkun ibbażat biss fuq ir-rikonċiljazzjoni tal-miżżewġin- fi żmien 15-il jum. Wara li tiġi ppreżentata l-evidenza, l-imħallef jaqta' s-sentenza dwar l-appell fi żmien 15-il jum.

Il-konverżjoni minn separazzjoni ġudizzjarja għal divorzju tista' tintalab ukoll fi kwalunkwe ufficċju tar-registru ċivili. It-talba, motivata bil-fatti u bil-liġi, trid issir permezz ta' rikors ippreżentat fl-ufficċju tar-registru u tipprovi l-evidenza u l-provi dokumentati mehmużin miegħu.

L-intimat jiġi nnotifikat biex iressaq appell fi żmien 15-il jum, jippreżenta l-evidenza u jehmeż il-provi dokumentati.

Jekk ma jkun hemm l-ebda appell u jitqies li l-fatti indikati mir-rikorrent ġew ikkonfermati, ir-registratur, wara li jara li r-rekwiżiti ġuridici jkunu ġew issodisfati, jiddikjara r-rikors milqugħ.

Jekk jiġi ppreżentat appell, ir-registratur jiskeda tentattiv ta' rikonċiljazzjoni, li jrid isir fi żmien 15-il jum, u jista' jordna l-prestazzjoni ta' atti ġuridiċi u l-produzzjoni tal-evidenza meħtieġa biex jivverifika r-rekwiżiti ġuridiċi.

Jekk l-intimat jappella u jkun jidher biċ-ċar li impossibbli li jinstab qbil, il-partijiet ikunu nnotifikati biex jitolbu l-produzzjoni ta' evidenza ġdida fi żmien tmint ijiem. Il-każ imbagħad jiġi rinviat lill-qorti ġudizzjarja tal-ewwel istanza b'ġurisdizzjoni fuq il-materja li tkun tal-istess kostitwenza tal-uffiċċju tar-registru.

Bil-każ rinviat lill-qorti tal-ġustizzja, l-imħallef jordna l-preżentazzjoni tal-evidenza u jiskeda s-seduta.

7 Fil-prattika, xi jfisser it-terminu "annullament taż-żwieġ"?

"Annullament taż-żwieġ" ifisser it-tmiem tal-effett ġuridiċi taż-żwieġ bl-invokazzjoni ta' difett sinifikanti li jaffettwa ż-żwieġ.

8 X'inhuma l-kundizzjonijiet biex jingħata annullament taż-żwieġ?

Żwigiġiet ikkuntrattati fiċ-ċirkostanzi li ġejjin jistgħu jiġu annullati:

- a) jekk ikun hemm impediment li jġib in-nullità (assolut jew relattiv);
- b) jekk ikun hemm nuqqas ta' kunsens jew kunsens li jġib in-nullità minħabba żball jew ġegħil ta' parti waħda jew tat-tnejn li huma;
- c) jekk jkun gie ċelebrat mingħajr xhieda meta l-liġi titlob li jkun hemm ix-xhieda.

Dawn li ġejjin huma impedimenti assoluti li jġibu n-nullità, li jostakolaw iż-żwieġ tal-persuna ikkonċernata ma' kull persuna oħra:

- a) età ta' inqas minn 16-il sena;
- b) demenzja, anke waqt perjodi ta' lucidità, u projbizzjoni jew inabilitazzjoni minħabba diżordni mentali;
- c) żwieġ preċedenti mhux maħlul, sew jekk Kattoliku u sew jekk ċivili, anke jekk l-annotazzjoni rispettiva ma tkunx saret fir-registru tat-twelid, taż-żwigiġiet u tal-imwiet.

Dawn li ġejjin huma impedimenti relattivi li jġibu n-nullità, li jostakolaw iż-żwieġ tal-persuni kkonċernati ma' xulxin:

- a) konsangwinità fil-linja diretta;
- b) konsangwinità fit-tieni grad tal-linja kollaterali;
- c) affinità fil-linja diretta;
- d) il-kundanna preċedenti ta' wieħed mill-miżżewġin li kien l-awtur jew kompliċi ta' attentat ta' qtil, anke jekk ma rnexxiex, tal-konjuġi tal-parti l-oħra.

Iż-żwieġ jista' jiġi annullat fuq il-bażi ta' nuqqas ta' kunsens:

- a) jekk fil-mument li kien qed jiġi ċelebrat iż-żwieġ, waħda mill-partijiet ma kinitx konxja tal-azzjonijiet tagħha minħabba diżabbiltà aċċidentali jew kawżi oħrajn;
- b) jekk waħda mill-partijiet kienet imqarrqa fir-rigward tal-identità fiżika tal-parti l-oħra;
- c) jekk id-dikjarazzjoni tal-kunsens inkisbet b'ġegħil fiżiku;
- d) jekk il-kunsens kien simulat.

L-iżball li jagħmel il-kunsens vizzjat huwa rilevanti biss għall-finijiet ta' annullament meta jkun ibbażat fuq kwalitajiet personali essenzjali tal-konjuġi l-ieħor u jkun ippruvat li ż-żwieġ ma kienx raġonevolment iseħħ mingħajru.

Żwigiġiet iċċelebrati b'ġegħil morali jistgħu jkunu annullati jekk waħda mill-partijiet tkun qiegħda tiġi mhedda illegalment u serjament u l-biża' tagħha li t-theddida sseħħ realment hija ġġustifikata.

Jekk xi hadd, konxjament u illegalment, jikseb id-dikjarazzjoni tal-kunsens mill-parti l-oħra billi jwegħedha li jlliberaha minn dannu imprevedibbli jew dannu kkawżat minn oħrajn, dan ikun ekwivalenti għal theddida illegali.

Id-dikjarazzjoni tal-kunsens, fl-att taċ-ċelebrazzjoni, tikkostitwixxi l-preżunzjoni mhux biss li l-konjuġi jkunu jixtiequ jiżżewġu, imma li kunsens tagħhom ma jkunx vizzjat bi żball jew ġegħil.

9 X'inhuma l-konsegwenzi legali ta' annullament taż-żwieġ?

L-annullament ta' żwieg ċivili, meta iż-żewg partijiet jkunu daħlu għalih b'*bona fide*, jieħu effett b'relazzjoni ma' xulxin u ma' partijiet terzi meta d-deċiżjoni rispettiva ssir finali u inappellabbli.

Jekk wieħed biss mill-miżżewġin ikun daħal fil-kuntratt b'*bona fide*, ikun dak il-konjuġi biss li jkun jista' jitlob il-benefiċċji ta' status ta' miżżewweġ u jikkontestahom fir-rigward ta' partijiet terzi, sakemm dan ikun sempliċement riflessjoni tar-relazzjoni bejn il-miżżewġin.

Il-konjuġi li jkun daħal għall-kuntratt taż-żwieg f'injoranza skużabbli tad-difett li jikkawża n-nullità jew l-annullament jew li d-dikjarazzjoni ta' kunsens tiegħu inkisbet b'għegħil fiżiku jew morali jitqies li jkun daħal għaž-żwieg b'*bona fide*.

Il-qrati Statali huma responsabbli biss għall-għarfien ġudizzjarju tal-*bona fide*. Il-*bona fide* tal-miżżewġin hija preżunta.

Ladarba ż-żwieg ikun iddikjarat null jew annullat, il-konjuġi b'*bona fide* jibqa' bid-dritt għall-manteniment wara li d-deċiżjoni ssir finali u inappellabbli jew id-deċiżjoni tiġi rreġistrata.

10 Hemm mezzi alternattivi mhux ġudizzjarji biex jissolvew il-kwistjonijiet relatati mad-divorzju mingħajr il-bżonn ta' rikors il-qorti?

Qabel il-bidu tal-proċess tad-divorzju, l-Uffiċċju tar-Registru Ċivili jew il-qorti trid tinforma lill-miżżewġin bl-eżistenza u bl-għanijiet tas-servizzi tal-medjazzjoni familjari.

Il-medjazzjoni familjari hija metodu ekstraġudizzjarju biex issolvi l-kunflitti fir-relazzjonijiet familjari, fejn il-partijiet, bil-partecipazzjoni personali u diretta tagħhom u bl-għajjnuna ta' medjatur tal-kunflitti, jippruvaw jilħqu ftehim.

L-użu ta' dan il-mezz alternattiv ta' soluzzjoni għat-tilwim jista' jsołvi kunflitti li jirriżultaw mir-regolamentazzjoni, l-emenda u n-nuqqas ta' konformità mal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, id-divorzju u s-separazzjoni ġudizzjarja, il-konverżjoni ta' separazzjoni ġudizzjarja f'divorzju, ir-rikonċiljazzjoni ta' konjuġi separati, l-assenjazzjoni u l-emenda tal-manteniment provviżorju u definittiv, l-assenjazzjoni tad-dar matrimonjali, iċ-ċaħda tad-dritt tal-użu ta' kunjom il-konjuġi l-ieħor u l-awtorizzazzjoni tal-użu tal-kunjom tal-ekskonjuġi.

Il-Medjatur Familjari huwa professjonist b'licenzja mill-Ministeru tal-Ġustizzja [*Ministério da Justiça*] li huwa responsabbli għat-tmexxija ta' laqgħat b'indipendenza u imparzjalità biex jgħin lill-partijiet jaslu għal qbil bejniethom.

Id-divorzju b'kunsens tat-tnejn jintalab fl-uffiċċju tar-registru ċivili, ħlief f'sitwazzjonijiet li jiġu minn ftehim miksub fil-proċedimenti għal divorzju kkontestat u bil-kundizzjoni li t-talba għal divorzju b'kunsens tat-tnejn ikun akkumpanjat minn lista dettaljata tal-beni komuni, qbil dwar x'se jsir mid-dar matrimonjali, qbil dwar il-ħlas tal-manteniment lill-konjuġi li jkun jeħtieġ manteniment u ċertifikat tas-sentenza tal-qorti li tirregola l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jew qbil dwar l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri fir-rigward ta' kwalunkwe tfal taħt l-età, meta dan ma jkunx diġà ġie deċiż mill-qrati.

11 Fejn għandi nippreżenta r-rikors (petizzjoni) tiegħi għal divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieg? Liema formalitajiet għandhom jiġarsu u liema dokumenti għandi nehmeż mar-rikors tiegħi?

Separazzjoni u divorzju bil-kunsens tat-tnejn

It-talba għas-separazzjoni u d-divorzju bil-kunsens tat-tnejn issir fl-uffiċċju tar-registru ċivili miż-żewġ konjuġi, bi qbil reċiproku. It-talba trid tkun akkumpanjata mid-dokument li ġejjin:

- lista dettaljata tal-beni komuni bi speċifikazzjoni tal-valuri rispettivi tagħhom, jew, jekk il-miżżewġin jagħzlu li jaqsmu dawn il-beni, ftehim dwar il-qsim jew talba biex jiffassal dan il-ftehim;
- ċertifikat tas-sentenza tal-qorti dwar l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri jew ftehim dwar l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri fir-rigward ta' tfal taħt l-età, meta din ma tkunx diġà ġiet deċiża mill-qrati;
- ftehim dwar il-ħlas tal-manteniment lill-konjuġi li jeħtieġ il-manteniment;
- ftehim dwar x'se jiġri mid-dar matrimonjali;
- ċertifikat tal-ftehim ta' qabel iż-żwieg, jekk ikun hemm wieħed.

Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fid-dokumenti mibgħuta, huwa mifhum li l-ftehimiet japplikaw kemm għall-perjodu tal-proċedimenti u kemm għall-perjodu sussegwenti.

Il-proċedimenti għal separazzjoni ġudizzjarja jew divorzju bil-kunsens tat-tnejn jinfetħu b'rikors iffirmit mill-miżżewġin jew ir-rappreżentanti tagħhom fl-uffiċċju tar-registru ċivili. Ir-rikors jiġi ppreżentat bid-dokumenti msemmijin fuq u ċertifikat li jinkludi kopja sħiħa taċ-ċertifikat taż-żwieg.

Wara li jirċievi r-rikors, ir-registratur jistieden lill-miżżewġin għal laqgħa li matulha jridu jaraw li l-prekwiżiti ġuridiċi jkunu ssodisfati. Fil-laqgħa, il-miżżewġin ikunu infurmati bl-eżistenza tas-servizzi tal-medjazzjoni familjari; jekk il-miżżewġin xorta jkun beħsiebhom jiddivorzjaw, jiġu kkunsidrati l-ftehimiet u l-miżżewġin ikunu mistiedna jemendawhom jekk ma jharsux dovutament l-interessi ta' wieħed minnhom jew tat-tfal. Għal din il-fini jistgħu jsiru atti ġuridiċi u tingabar l-evidenza. Jekk ir-reqwiżiti ġuridiċi u l-proċeduri msemmija fuq ikunu osservati, ir-registratur jilqa' r-rikors.

Meta jiġi pprezentat ftehim dwar l-eżerċizzju tal-awtorità tal-ġenituri fuq tfal taħt l-età, il-proċedimenti jiġu rinviati lill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku fil-qorti tal-ewwel istanza li jkollha ġurisdizzjoni fil-kwistjoni fl-istess distrett ġudizzjarju fejn jinsab l-uffiċċju tar-registru ċivili, biex dan l-uffiċċju jagħti opinjoni dwar il-ftehim fi żmien 30 jum.

Jekk l-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku jqis li l-ftehim ma jharsix dovutament l-interessi tal-minuri, ir-rikorrenti jkunu jistgħu jalteraw kif mitluba jew jibagħtu ftehim ġdid. Fil-każ tal-aħħar, il-ftehim jerga' jintbagħat lill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku. Jekk dan iqis li l-ftehim iħares dovutament l-interessi tal-minuri jew jekk il-miżżewġin ikunu alteraw il-ftehim kif indikat mill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku, jiġi dekratat id-divorzju.

Fil-każijiet fejn ir-rikorrenti ma jaqblux mal-alterazzjonijiet indikati mill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku u xorta jkun beħsiebhom jiddivorzjaw u/jew il-ftehimiet mibgħuta ma jkunux iħarsu biżżejjed l-interessi ta' wieħed mill-miżżewġin, l-approvazzjoni ma tingħatax u l-proċediment tad-divorzju jiġi rinviat lill-qorti tad-distrett fejn jinsab l-uffiċċju tar-registru ċivili.

Wara li jirċievi l-każ, l-imħallef iqis il-ftehimiet li pprezentaw il-miżżewġin, u jistedinhom jemendawhom jekk ma jkunux iħarsu l-interessi ta' wieħed minnhom jew tat-tfal tagħhom.

L-imħallef imbagħad jiddetermina l-konsegwenzi tad-divorzju fuq il-kwistjonijiet li l-miżżewġin ma jkunux emendaw. Jekk kwalunkwe ftehim ma jkunx iħares biżżejjed l-interessi ta' kwalunkwe wieħed mill-miżżewġin huma jistgħu, għal din il-fini u għall-konsiderazzjoni tal-ftehimiet proposti, jordnaw il-prestazzjoni tal-atti u l-produzzjoni tal-evidenza meħtieġa. Meta jkunu ddeterminati l-konsegwenzi tad-divorzju, l-imħallef ma għandux biss ihegġeġ imma anke jqis il-ftehim tal-miżżewġin.

Id-divorzju bil-kunsens tat-tnejn jiġi mbagħad dekratat u annotat fir-registru korrispondenti.

Rikorsi għal separazzjoni ġudizzjarja jew divorzju bil-kunsens tat-tnejn jiġu pprezentati fil-qorti, sakemm il-partijiet ma jehmzu l-ebda wieħed mill-ftehimiet msemmija fuq miegħu.

F'dak il-każ, ir-rikors għad-divorzju jiġi pprezentat il-qorti. Wara li jidhol ir-rikors, l-imħallef iqis il-ftehimiet li pprezentaw il-miżżewġin, u jistedinhom jemendawhom jekk ma jkunux iħarsu l-interessi ta' wieħed minnhom jew tat-tfal tagħhom. L-imħallef jiddetermina l-konsegwenzi tad-divorzju fuq kwistjonijiet li l-miżżewġin ma jkunux ftehimu dwarhom, u jista' għal din il-fini u għall-konsiderazzjoni tal-ftehimiet ipprezentati, jordna l-prestazzjoni tal-atti u l-produzzjoni tal-evidenza meħtieġa. Filwaqt li jiddetermina l-konsegwenzi tad-divorzju, l-imħallef ma għandux biss ihegġeġ imma anke jqis il-ftehim tal-miżżewġin. Id-divorzju bil-kunsens tat-tnejn jiġi mbagħad dekratat u annotat fir-registru korrispondenti.

Separazzjoni jew divorzju kkontestat

Ir-rikorsi għal separazzjoni jew divorzju kkontestat jiġu pprezentati lill-Qorti tal-Proċedimenti tal-Familja jew, jekk ma teżisti l-ebda qorti tali, lill-qorti tad-distrett b'ġurisdizzjoni territorjali. Il-ġurisdizzjoni territorjali hija definita skont id-domicilju jew ir-residenza tar-rikorrent (il-persuna li tiftaħ il-kawża).

Id-dispożizzjonijiet dwar id-divorzju japplikaw, *mutatis mutandis*, għas-separazzjoni ġudizzjarja.

Is-separazzjoni ġudizzjarja tintemm bir-rikonċiljazzjoni tal-miżżewġin jew il-ħall taż-żwieġ.

Kull wieħed mill-miżżewġin jista' jitlob divorzju kkontestat fuq il-bażi ta' separazzjoni *de facto* għal sena sħiħa, bidla fil-fakultajiet mentali tal-konjuġi l-ieħor li ilha iktar minn sena u li, minħabba s-serjetà tagħha, tikkomprometti l-possibbiltà ta' ħajja konjugali, l-assenza, mingħajr ebda aħbar mill-persuna nieqsa, għal perjodu ta' mhux inqas minn sena, u fatti oħrajn li, irrispettivament mill-ħtija tal-miżżewġin, jippruvaw it-tifrik irrimedjabbli taż-żwieġ.

Il-konjuġi offiż għandu d-dritt li jitlob il-kumpens għad-danni kkawżati mill-konjuġi l-ieħor skont it-termini generali tar-responsabbiltà ċivili u fil-qrati ordinarji.

Il-konjuġi li talab id-divorzju fuq il-bażi ta' bidla fil-fakultajiet mentali tal-konjuġi l-ieħor irid jikkumpensah tad-dannu personali kkawżat mill-ħall taż-żwieġ; ir-rikors irid jiġi pprezentat waqt il-proċedimenti tad-divorzju stess.

Jekk ir-raġuni għad-divorzju tkun bidla fil-fakultajiet mentali tal-konjuġi l-ieħor li ilha iktar minn sena u li, minhabba s-serjetà tagħha, tikkomprometti l-possibbiltà ta' ħajja konjugali, u l-assenza, mingħajr ebda aħbar mill-persuna nieqsa, għal perjodu ta' mhux inqas minn sena, huwa biss il-konjuġi li jinvoka l-bidla fil-fakultajiet mentali jew l-assenza tal-konjuġi l-ieħor li jista' jiftaħ il-kawża għad-divorzju.

Meta l-konjuġi li jkun jista' jiftaħ kawża għal divorzju jkun ipprobit milli jagħmel dan, il-kawża tkun tista' tinfetaħ mir-rappreżentanza legali tiegħu, b'awtorizzazzjoni mill-kunsill tal-familja; meta r-rappreżentant legali ikun il-konjuġi l-ieħor, il-kawża tista' tinfetaħ, f'isem id-detentur tad-dritt li jiftaħ il-kawża, minn kwalunkwe persuna li tiġi minnu fil-linja diretta jew sat-tielet grad fil-linja kollaterali, sakemm dan ikun awtorizzat ukoll mill-kunsill tal-familja.

Id-dritt għad-divorzju ma jiġix trasferit mal-mewt, imma l-werrieta tar-rikorrent jistgħu jkomplu l-kawża għall-finijiet tal-patrimonju jekk huwa jmut matul il-proċedimenti; għall-istess raġuni, il-kawża tista' tkompli kontra l-werrieta tal-intimat.

Ladarba tiġi pprezentata l-petizzjoni, jekk il-kawża tkun tista' tipproċedi, l-imħallef jiskeda ħin għal tentattiv ta' rikonċiljazzjoni u kemm ir-rikorrent u kemm l-intimat jitħarrku biex jidheru personalment.

Jekk ir-rikonċiljazzjoni ma tirnax, il-qorti tipprova tikseb il-qbil tal-miżżewġin għal divorzju bil-kunsens tat-tnejn; jekk jintlaħaq ftehim jew il-miżżewġin jagħzlu divorzju b'kunsens tat-tnejn fi kwalunkwe mument tal-proċess, il-proċess ikompli għaddej skont dak it-tip ta' divorzju, *mutatis mutandis*.

Jekk l-imħallef ma jkunx jista' jikseb il-qbil tal-miżżewġin rigward divorzju jew separazzjoni bil-kunsens tat-tnejn, huwa jipprova jikseb il-qbil tal-miżżewġin dwar il-manteniment u r-regolamentazzjoni tal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri. L-imħallef jipprova wkoll jikseb il-ftehim tal-miżżewġin dwar l-użu tad-dar matrimonjali waqt li l-kawża tkun pendenti, fejn applikabbli.

F'tentattiv ta' rikonċiljazzjoni jew fi kwalunkwe mument ieħor matul il-proċedimenti, il-partijiet jistgħu jaqblu li jiddivorzjaw jew jisseparaw bil-kunsens tat-tnejn, sakemm ikunu ssodisfati l-prerekwiżiti neċessarji.

Meta ma jkunx hemm il-qbil ta' parti waħda jew ir-rikonċiljazzjoni ma tidherx li tkun possibbli, l-imħallef jordna lill-intimat jipprezenta d-difiża tiegħu fi żmien 30 jum; fil-mument tan-notifika, kopja tat-talba oriġinali tiġi kkonsenjata lill-intimat.

Jekk mhux magħruf fejn jinsab l-intimat, jkunu saru l-isforzi kollha stipulati fil-liġi proċedurali biex jinstab, u kollha kienu għalxejn, il-jum skedat għar-rikonċiljazzjoni jkun null u l-intimat jitħarrek b'avviż pubbliku biex jipprezenta d-difiża tiegħu.

Wara li jiskadi ż-żmien għall-prezentazzjoni tad-difiża, il-proċess isegwi t-termini tal-proċedura komuni. Matul dik il-proċedura, ikun identifikat l-oġġett tat-tilwima u titthabbar il-baži tal-evidenza. Is-seduta finali ssejtni waqt dan il-proċess flimkien mal-produzzjoni tal-evidenza. Wara l-konklużjoni tal-aħħar seduta, il-kawża tingħalaq u tiġi rinviata lill-imħallef, li jagħti d-deċiżjoni tiegħu fi żmien 30 jum.

Tista' ssir kontrotalba għal separazzjoni ġudizzjarja, anke jekk ir-rikorrent ikun talab id-divorzju; jekk ir-rikorrent ikun talab is-separazzjoni ġudizzjarja, l-intimat jista' wkoll jagħmel kontrotalba għad-divorzju. F'dawn il-każijiet, għandu jiġi dekrétat id-divorzju jekk ir-rikors għall-kawża u l-kontrotalba jkunu milqgħuha.

Annullament taż-żwieġ

L-annullament taż-żwieġ ma jista' jiġi invokat fl-ebda termini, la ġudizzjarji u lanqas nongudizzjarji, sakemm ikun rikonoxxut b'sentenza f'kawża miftuħa speċifikament għal din il-fini.

Din il-kawża tinfetaħ fil-Qorti tal-Familja u t-Tfal billi jiġi pprezentat rikors inizjali li, fil-forma ta' artikoli, jidentifika l-partijiet, jiddeskrivi l-fatti rilevanti u jagħlaq b'talba.

Il-leġittimità biex tinfetaħ din il-kawża tiddependi mir-raġunijiet għat-talba (*ara t-tweġiba għall-mistoqsija 8*).

Il-miżżewġin jew kull persuna li tiġi minnhom fil-linja diretta jew sar-raba' grad tal-linja kollaterali, il-werrieta u l-ġenituri adottivi tal-miżżewġin u l-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku għandhom id-dritt ġuridiku li jiftħu jew ikomplu kawża ta' annullament ibbażata fuq impediment li jiġi in-nullità. Barra minn hekk, it-tutor jew fiduċjarju fil-każ ta' minuri, projbizzjoni jew inkompetenza minhabba diżordni mentali u l-ewwel konjuġi tat-trażgressur fil-każ ta' bigamija jistgħu wkoll jiftħu jew ikomplu kawża.

Annullament minhabba dikjarazzjoni falza jista' jintalab mill-miżżewġin stess jew minn kwalunkwe persuna li ssofri preġudizzju minhabba ż-żwieġ. F'każijiet oħra li jinvolvu nuqqas ta' kunsens, il-proċedimenti għal annullament jistgħu jinfetħu mill-konjuġi li jkun nieqes il-kunsens tiegħu. Madankollu, nies li jiġu minnu fil-linja diretta u l-werrieta jew ġenituri adottivi tagħhom jistgħu jkomplu l-kawża jekk ir-rikorrent imut waqt il-proċedimenti.

Proċedimenti ta' annullament ibbażati fuq difetti fil-kunsens jistgħu jinfetħu biss mill-konjuġi li jkun il-vittma tal-iżball jew tal-geġnil, imma nies li jiġu minnu fil-linja diretta u l-verrieta jew ġenituri adottivi tagħhom jistgħu jkompli l-kawża jekk ir-rikorrent imut waqt il-proċedimenti.

Proċedimenti ta' annullament minħabba nuqqas ta' xhieda jistgħu jinfetħu biss mill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku.

Proċedimenti ta' annullament ibbażati fuq impediment li jgħib in-nullità għandhom jinfetħu:

- a) F'każijiet ta' minuri, projbizzjoni jew inkompetenza minħabba diżordni mentali jew ġenn magħruf, meta jinfetħu mill-persuna inkompetenti, fi żmien sitt xhur minn meta ssir tal-età, titneħħa l-projbizzjoni jew l-inkompetenza jew jintemm il-ġenn; meta tinfetaħ minn persuna oħra fi żmien tliet snin miċ-ċelebrazzjoni taż-żwieġ, imma mhux wara li l-persuna li tkun iżżewġet issir tal-età, it-tneħħija tal-inkapaċità jew it-tmiem tal-ġenn;
- b) Fil-każ ta' kundanna għal omiċidju volontarju tal-konjuġi ta' waħda mill-partijiet, fi żmien tliet snin miċ-ċelebrazzjoni taż-żwieġ;
- c) F'każijiet oħrajn, fi żmien sitt xhur mill-ħall taż-żwieġ.

L-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku biss jista' jiftaħ kawża qabel ma ż-żwieġ jinħall.

Ma jistgħux jinfetħu jew jtkomplew proċedimenti ta' annullament ibbażati fuq l-eżistenza ta' żwieġ preċedenti mhux maħlul meta jkun hemm proċedimenti pendenti biex tiġi ddikjarata n-nullità jew l-annullament tal-ewwel żwieġ ta' bigamu.

Proċedimenti ta' annullament ibbażati fuq nuqqas ta' kunsens ta' parti waħda jew taż-żewġ partijiet jistgħu jinfetħu biss fi żmien tliet snin miċ-ċelebrazzjoni taż-żwieġ jew, jekk ir-rikorrent ma kienx jaf bih, fi żmien sitt xhur mill-mument li sar jaf bih.

Il-proċedimenti ta' annullament ibbażati fuq difetti fil-kunsens jiġu preskritti jekk ma jinfetħux fi żmien sitt xhur minn meta ma baqax jeżisti d-difett.

Proċedimenti ta' annullament ibbażati fuq nuqqas ta' xhieda jistgħu jinfetħu biss sa sena miċ-ċelebrazzjoni taż-żwieġ..

Iċ-ċertifikat taż-żwieġ u possibbilment (jekk ir-raġuni tar-rikors tkun l-età) iċ-ċertifikat tat-twelid tal-parti kkonċernata jridu jakkumpanjaw ir-rikors inizjali.

Wara li jiskadi ż-żmien għall-prezentazzjoni tad-difiża, il-proċess isegwi t-termini msemmija fuq tal-proċedura komuni.

L-annullament jitqies li jkun solvut u ż-żwieġ jitqies li jkun validu mill-mument taċ-ċelebrazzjoni tiegħu jekk isehħ wieħed mill-avvenimenti li ġejjin qabel ma s-sentenza ta' annullament issir finali u inappellabli:

- a) jekk persuna ta' età iżgħar mill-età minima għaž-żwieġ tikkonferma ż-żwieġ tagħha quddiem uffiċjal tar-reġistru ċivili u żewġ xhieda, wara li tkun saret tal-età;
- b) jekk persuna li tkun ġuridikament inabilitata jew diżabbli b'diżordni mentali tikkonferma ż-żwieġ tagħha, fit-termini tal-paragrafu preċedenti, wara li d-diżabbiltà jew l-inabilitazzjoni tagħha titneħħa jew, fil-każ ta' ġenn, wara li l-persuna li tbatu mill-ġenn tkun ikkontrollat ġudizzjarjament l-istat tas-saħħa mentali tagħha;
- c) jekk l-ewwel żwieġ ta' bigamu jkun iddikjarat null jew annullat;
- d) jekk in-nuqqas ta' xhieda jkun minħabba ċirkostanzi ġustifikati, bħal dawk rikonoxxuti mir-reġistratur, sakemm ma jkun hemm l-ebda dubju dwar iċ-ċelebrazzjoni tal-att.

12 Nista' ningħata għajnuna legali biex inkopri l-ispejjeż tal-proċedura?

Iva, l-iskema ta' għajnuna legali tapplika fil-qrati kollha, tkun xi tkun il-forma tal-proċediment.

Għal aktar tagħrif ara l-iskeda informattiva dwar l-"Għajnuna legali".

13 Huwa possibbli li deċiżjoni relatata ma' divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieġ tiġi appellata?

Iva. F'dawn il-kawżi l-appell huwa dejjem possibbli.

14 X'għandi nagħmel biex deċiżjoni dwar divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieġ mogħtija minn qorti fi Stat Membru ieħor tiġi rikonoxxuta f'dan l-Istat Membru?

Jekk id-deċiżjoni kkonċernata tkun ittieħdet fi Stat Membru tal-Unjoni Ewropea flief id-Danimarka, tkun rikonoxxuta fl-Istati Membri l-oħra kollha b'konformità mar-Regolament tal-Kunsill (KE) 2201/2003 tas-27 ta' Novembru 2003.

Jekk id-deċiżjoni tittieħed id-Danimarka, tapplika l-proċedura speċjali għal sfħarriġ ta' sentenza barranija.

F'din il-proċedura, id-dokument li fih id-deċiżjoni li trid tiġi mistħarrġa jiġi ppreżentat mar-rikors u l-parti avversarja nnotifikata jkollha 15-il jum biex tibgħat it-tweġiba tagħha. Ir-rikorrent jista' jwieġeb fi żmien 10 ijiem mill-avviż ta' preżentazzjoni ta' dik it-tweġiba. Ladarba l-partijiet ikunu ppreżentaw l-argumenti kollha tagħhom u l-passi essenzjali jkunu ttieħdu kollha, id-dokumenti kollha jiġu pprovduti lill-partijiet u lill-uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku, għal 15-il jum kull wieħed.

Biex is-sentenza tkun ikkonfermata:

- a) ma jridx ikun hemm dubji dwar l-awtentiċità tad-dokument li fih is-sentenza jew ir-raġonevolezza tad-deċiżjoni;
- b) is-sentenza trid tkun saret finali skont il-liġi tal-pajjiż fejn tkun ingħatat;
- c) is-sentenza trid tkun ġejja minn qorti barranija li l-ġurisdizzjoni tagħha ma gietx invokata bi ksur tal-liġi u ma tridx tkun tinvolvi materja li taqa' fil-ġurisdizzjoni esklussiva tal-qorti Portugiżi;
- d) ma jridx ikun possibbli li tkun invokata d-difiża ta' *lis pendens* jew *res judicata* abbażi ta' kawża f'qorti Portugiża, ħlief meta tkun il-qorti barranija li tkun ippreveniet il-ftuħ tal-proċedimenti;
- e) l-intimat irid ikun dovutament innotifikat bil-kawża, skont il-liġi tal-pajjiż tal-qorti tal-origini, u l-prinċipji tad-dritt tad-difiża u l-ħarsien ugwali tal-partijiet iridu jkunu ġew osservati tul il-proċess;
- f) ma tridx tkun tinvolvi deċiżjoni li r-rikonoxximent tagħha jwassal għal riżultat manifestament inkompatibbli mal-prinċipji tal-ordni pubblika internazzjonali tal-Portugall.

15 F'liema qorti għandi nirrikorri biex nopponi għar-rikonoxximent ta' deċiżjoni dwar divorzju/separazzjoni ġudizzjarja/annullament taż-żwieġ mogħtija minn qorti ta' Stat Membru ieħor? Liema proċedura tapplika f'dawn il-każijiet?

FI-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea, ħlief id-Danimarka, jekk il-parti kkonċernata tiddeciedi li titlob ir-rikonoxximent ta' sentenza li tiddekretta divorzju, separazzjoni ġudizzjarja jew annullament taż-żwieġ, ir-rikors jiġi ppreżentat fil-Qorti tal-Proċedimenti tal-Familja. Il-qorti b'ġurisdizzjoni territorjali tiġi ddetterminata mil-liġi interna tal-Istat Membru fejn ikun sar ir-rikors għar-rikonoxximent.

16 Liema liġi tad-divorzju tiġi applikata mill-qorti fil-proċeduri ta' divorzju bejn konjuġi li ma jgħix u f'dan l-Istat Membru jew li huma ta' nazzjonalitajiet differenti?

Skont ir-regoli dwar il-kunflitt ta' liġijiet, fid-divorzju u s-separazzjoni ġudizzjarja tapplika l-liġi nazzjonali komuni tal-miżżewġin. Jekk ma jkunu tal-istess nazzjonalità, tapplika l-liġi tar-residenza abitwali konġunta; fin-nuqqas ta' dan, tapplika l-liġi tal-pajjiż li l-ħajja familjari tagħhom hija l-iktar waħda assoċjata magħhom mill-qrib.

Jekk madankollu, waqt iż-żwieġ, ikun hemm bidla fil-liġi applikabbli, fatt rilevanti f'dak il-mument biss jista' jipprovdi raġuni għal separazzjoni jew divorzju.

Aktar tagħrif

Jista' jinkiseb aktar tagħrif mis-sit li ġejj:

- [Il-Ministeru tal-Ġustizzja](#)
- [Id-Direttorat Ġenerali għall-Politika tal-Ġustizzja](#)
- [Id-Direttorat Ġenerali għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja](#)
- [Id-Direttorat Ġenerali għar-Riabilitazzjoni Soċjali](#)
- [L-Istitut tar-Registrazzjoni u l-Affarijiet Notarili, I. P.](#)
- [L-Uffiċċju għas-Soluzzjoni Alternattiva għat-Tilwim](#)
- [Il-Qorti Suprema tal-Ġustizzja](#)
- [Il-Qorti tal-Appell ta' Coimbra](#)
- [Il-Qorti tal-Appell ta' Évora](#)
- [Il-Qorti tal-Appell ta' Lisbona](#)
- [Il-Qorti tal-Appell ta' Porto](#)
- [Il-Qorti tal-Appell ta' Guimarães](#)
- [Il-Ġurnal Uffiċjali](#)
- [Il-Bażi ta' Dejta tad-Dokumenti Ġuridiċi](#)

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 30/04/2018